
PŘÍLEŽITOSTI MALÉ EKONOMIKY V GLOBALIZACI

Martina Jiráňková*

Globalizace světové ekonomiky přinesla řadu výzev, včetně těch, které se otevírají pro tzv. malé otevřené ekonomiky, k nimž se řadí i Česká republika. Stať shrnuje některé z těchto příležitostí a konfrontuje je s mírou globalizace ČR i dalších zemí, souhrnně měřené indexem míry globalizace.

1. Malá země

V historii se postupně od 17. století zkonstituovaly národní státy¹ v moderním chápání, uvnitř jejichž geografických hranic existovala národní hospodářství. Vlivem řady historických, politických, ekonomických, kulturních i dalších faktorů se zformovaly státy různé co do rozlohy i počtu obyvatel. Tradičně velikost obou těchto atributů byla spojována i s ekonomickou a politickou mocí, jakož i vlivem na ostatní, tzv. malé státy. Globalizace světové ekonomiky však přináší řadu nových možností pro malé země, neboť je postavena na technologické změně, jež dovoluje v řadě aspektů tuto „malost“ překonávat.

1.1 Členění zemí dle velikosti

Pokud se hovoří o velikosti zemí, lze použít například jejich klasifikaci dle počtu obyvatel. Např. Salvatore (in Salvatore, Svetličič, Damijan, 2001, s. 72–73) člení země na velké (30 mil. obyvatel a více), střední (16–29 mil.), malé (5–16 mil.), velmi malé (1–5 mil.) a extrémně malé země (do 1 mil.).² Je zřejmé, že do skupiny malých zemí

* Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta mezinárodních vztahů (jirankov@vse.cz).

Stať byla vypracována v rámci grantu GA ČR č. 402/08/P046 Úloha národních států v období globalizace (ekonomický aspekt).

- 1 Je třeba zdůraznit, že v ekonomických vědách je pojem národní stát používán nikoliv ve svém původním významu, tj. stát, ve kterém žije jeden národ a ve kterém se hranice politické shodují s hranicemi etnickými (takto se konstituovaly moderní novověké státy), nýbrž ve významu základní definice státu jakožto organizovaného společenství lidí na určitém teritoriu, kdy pojem „národní“ je chápán jako „vztahující se k občanské společnosti“, jež na daném teritoriu žije. Na tomto občanském principu jsou dnes budovány současné státy, což souvisí – kromě jiného – s tendencí k integraci a internacionalizaci vztahů mezi státy (Žaloudek, 2004). V celém textu se přidržím „ekonomického pojetí“ národního státu.
- 2 Např. Daniels, Svetličič (in Salvatore, Svetličič, Damijan, 2001, s. 214) zohledňují při členění zemí kromě počtu obyvatel i rozlohu.

patří země s počtem obyvatelstva nepřevyšujícím 16 mil. obyvatel. Toto hledisko bude použito i v dalším textu.

1.2 Ekonomické nevýhody malých zemí

K hlavním – obvykle uváděným – ekonomickým nevýhodám malých zemí náleží malý vnitřní trh, který představuje malou poptávku. Tento faktor byl handicapujícím v dobách „před“ globalizací, kdy státy doplňovaly nedostatečnou domácí poptávku exportem, a je zejména problémem v globalizaci, kdy charakter výroby, zejména vysoké fixní náklady na výzkum a vývoj, přímo vyžaduje velké trhy, aby mohly být dosaženy úspory z rozsahu výroby. Současně však globalizace umožňuje problémy spojené s malým trhem i překonávat.

Dalším nedostatkem malých ekonomik byla tradičně **nedostatečná a nekomplexní surovinová základna**. Tento faktor je rovněž v globalizaci relativně marginalizován (nikoli však absolutně), což souvisí i s poměrem nehmotných a hmotných aktiv ve výrobku. V rámci firmy nabývají na relativní důležitosti nehmotná – firemně specifická – aktiva (progresivní technologie, know-how, patenty, manažerské schopnosti a dovednosti, pověst firmy, obchodní značky, marketing, organizační inovace atp.), což je odrazem zmiňovaného nového poměru těchto aktiv ve výrobku. Suroviny jsou tudíž relativně méně důležité a navíc nehmotná firemní aktiva jsou snadno a za relativně nízkých nákladů přenositelná i na velké geografické vzdálenosti.

S malou rozlohou a nekomplexní surovinovou základnou souvisí též **nekomplexní průmysl**. S rostoucí specializací však byl již dříve tento handicap překonán mezinárodním obchodem, resp. je v globalizaci nadále více překonáván s liberalizací tohoto obchodu, rozvojem dopravy a telekomunikací, snadnou přenositelností rozhodujících nehmotných aktiv, jakož je překonáván i procesy regionalizace světové ekonomiky a dalšími faktory, které budou podrobněji rozvedeny v dalším textu.

Malá ekonomika vynakládá **absolutně malé prostředky na výzkum a vývoj (R&D)**, což objektivně plyne z malé velikosti jejího rozpočtu. Globální konkurence však žádá výrobky, v nichž jsou tyto náklady relativně velmi vysoké, zatímco mezní náklady jsou relativně velmi nízké. Existence nadnárodních společností (dále jen TNC), strategických firemních aliancí a další faktory (viz dále) umožňují však do značné míry tato omezení překonávat.

1.3 Ekonomické výhody malých zemí

Jako hlavní výhody malých zemí jsou uváděny nižší dopravní náklady (Salvatore, Svetličič, Damijan, 2001, s. 215) související s velikostí území. Tato výhoda je již v globalizaci relativní, a to vzhledem k výše zmiňované váze snadno přenositelných nehmotných aktiv i k existenci geografických aglomerací průmyslu, obchodu, vědy a výzkumu v zemích velkých atp.

Dalším pozitivem, které nabízí malá země, je možnost relativně **menší a efektivně fungující vlády a byrokracie** (Daniels, Svetličič, in Salvatore, Svetličič, Damijan,

2001, s. 226–227) plynoucí z absolutně nižšího počtu obyvatel, relativně méně složité společenské struktury, bližšího spojení mezi nižší a vyšší rozhodovací úrovní atp.

Malost implikuje i relativně snazší dosažení **společenského konsensu**, který je dnes někdy též interpretován jako faktor přispívající ke konkurenceschopnosti země (Daniels, Svetličič, in Salvatore, Svetličič, Damijan, 2001, s. 226–227).

2. Měření globalizace

Pro měření propojenosti země s globálním prostředím se používá řada dílčích ukazatelů. Souhrnnější pohled se snaží nabídnout **indexy míry globalizace**. I když lze diskutovat o jejich konstrukci, struktuře či uvažovaných dimenzích, přesto žebříček umístění má jistou vypovídací hodnotu, neboť minimálně pro hodnocení zemí používá stejná kritéria. Pro ilustraci textu uvádím index míry globalizace A. T. Kearney, avšak existují i další, např. KOF index globalizace (viz příloha 4).

2.1 A. T. Kearney

Světová manažerská konzultační firma A. T. Kearney hodnotí země podle jejich **ekonomické integrace, míry technologické propojenosti se světem, pohybu a kontaktů osob a míry politické angažovanosti ve světovém dění**. Z těchto souhrnných údajů jsou pak sestavovány žebříčky zemí. V roce 2007 agentura A. T. Kearney hodnotila **72 zemí** tak, jak je uvedeno v tabulce 1.

Tabulka 1

Umístění zemí v r. 2007 v žebříčku konkurenceschopnosti

umístění	stát	počet obyvatel (mil.)	HDP/obyv. v USD ³ (PPP)	umístění	stát	počet obyvatel (mil.)	HDP/obyv. v USD ³ (PPP)
1.	Singapur	4,018	48 900	37.	Tchaj-wan	22,267	29 800
2.	Hongkong ⁴	5,800	42 000	38.	Filipíny	76,499	3 300
3.	Nizozemsko	15,864	38 600	39.	Kostarika	3,825	13 500
4.	Švýcarsko	7,206	39 800	40.	Maroko	28,705	3 800
5.	Irsko	3,787	45 600	41.	Polsko	38,846	16 200
6.	Dánsko	5,337	37 400	42.	Ukrajina	49,568	6 900
7.	USA	281,4	46 000	43.	Chile	15,211	14 400
8.	Kanada	30,75	38 200	44.	Uganda	22,21	1 100
9.	Jordánsko	4,913	4 700	45.	Řecko	10,645	30 500
10.	Estonsko	1,371	21 800	46.	Tunisko	9,561	7 500

3 Údaje čerpány z The Economist Intelligence Unit (www.viewswire.com) jako odhady pro rok 2006.

4 Hongkong je uváděn v žebříčcích samostatně, počet obyvatel je dle pramene z doby před přičleněním k Číně. Počet obyvatel Číny je uváděn včetně Hongkongu, což je vzhledem k vysokému počtu obyvatel Číny relativně nevýznamná nepřesnost.

11.	Švédsko	8,872	36 900	47.	Botswana	1,622	14 700
12.	V. Británie	59,72	35 300	48.	Vietnam	77,686	2 600
13.	Austrálie	19,157	37 500	49.	Mexiko	97,362	12 500
14.	Rakousko	8,107	39 000	50.	Kolumbie	43,231	7 200
15.	Belgie	10,249	36 500	51.	Senegal	9,524	1 700
16.	N. Zéland	3,793	27 300	52.	S. Arábie	20,346	20 700
17.	Norsko	4,493	55 600	53.	Thajsko	60,617	8 000
18.	Finsko	5,176	35 300	54.	Argentina	37,032	13 000
19.	ČR	10,273	24 400	55.	Egypt	63,979	5 400
20.	Slovinsko	1,99	27 300	56.	Srí Lanka	19,359	4 100
21.	Izrael	6,217	28 800	57.	Nigérie	111,506	2 200
22.	SRN	82,183	34 400	58.	Peru	25,662	7 600
23.	Malajsie	22,203	14 400	59.	JAR	43,686	10 600
24.	Maďarsko	10,198	19 500	60.	Keňa	29,2	1 600
25.	Francie	58,735	33 800	61.	Tanzanie	33,517	1 100
26.	Chorvatsko	4,473	15 500	62.	Rusko	145,491	14 600
27.	Bulharsko	8,225	11 800	63.	Pákistán	137,5	2 600
28.	Japonsko	126,92	33 800	64.	Bangladéš	123,151	1 400
29.	Španělsko	39,466	33 700	65.	Turecko	65,997	9 400
30.	Panama	2,856	9 000	66.	Čína	1273,05	5 400
31.	Portugalsko	10,318	21 800	67.	Brazílie	169,544	9 700
32.	Slovensko	5,379	19 800	68.	Venezuela	24,17	12 800
33.	Ghana	18,412	1 400	69.	Indonésie	203,456	3 400
34.	Itálie	57,729	31 000	70.	Alžírsko	30,597	neuve- deno
35.	Jižní Korea	47,275	24 600	71.	Indie	1027	2 700
36.	Rumunsko	22,435	11 100	72.	Írán	63,664	12 300

Prameny: Atlas světa pro nové tisíciletí. Reader's Digest. Praha 2002. ISBN 80-86196-32-1.

www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2004rank.html.

www.foreignpolicy.com/story/cms.php?story_id=4030.

www.viewswire.com.

[http://en.wikipedia.org/wiki/Globalization_Index_\(A.T._Kearney\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Globalization_Index_(A.T._Kearney)).

Hodnotíme-li umístění zemí dle míry globalizace, pak v první dvacítkě splňují všechny země, s výjimkou USA, Kanady, Austrálie a Velké Británie, kritérium „malosti“, tj. počet obyvatel do 16 milionů,⁵ včetně České republiky na 19. místě.

Mezi 21. a 40. místem je již pouze 40 % malých zemí (8 ze 20), mezi 41. a 60. místem pak 25 % (5 ze 20) splňuje kritérium malé země. Od 60. do 72. místa již není žádná malá země. I když jsou země velmi různorodé co do rozlohy, zásob surovin,

5 Výjimky v podobě USA či Velké Británie lze chápat jako důsledek jejich mimořádného, historicky vzniklého postavení v minulosti či přítomnosti. Kanada pak těží z geografické blízkosti ekonomiky USA. U Austrálie nutno též, mimo jiné, uvažovat její specifickou geografickou polohu.

úrovně rozvoje, historie a kultury, lze konstatovat, že mezi dvaceti nejglobalizovanějšími zeměmi světa se vyskytuje 16 zemí, tj. 80 % splňujících podmínku „malosti“, tj. počtu obyvatel do 16 milionů; s rostoucím umístěním počet malých zemí klesá.

Porovnáním HDP na obyvatele v PPP v první dvacítky – vyjma extrémní hodnoty Jordánska(!) – lze říci, že se jedná o země několikanásobně nad světovým průměrem HDP na obyvatele v PPP, jenž činil pro rok 2007 cca 10 000 USD na obyvatele v PPP dle odhadů *CIA*, a velmi solidním poměrem vzhledem k průměru Evropské unie, jenž činil cca 32 900 USD na obyvatele (*CIA*).

Z tabulky 1 lze tak konstatovat – u vědomí řady faktorů, jež jednotlivé údaje ovlivňují – že nejglobalizovanější země světa měřené indexem míry globalizace A. T. Kearney jsou současně země velmi vyspělé co do HDP na obyvatele v PPP, přičemž čtyři pětiny z nich jsou považovány za „malé“ země měřeno počtem obyvatel. Lze vyslovit hypotézu, že **malost implikuje možnost a současně i nutnost otevřít se globalizačním procesům.**

2.1.1 Struktura indexu míry globalizace A. T. Kearney⁶

Index míry globalizace A. T. Kearney se snaží postihnout ekonomickou, osobní, technologickou i politickou dimenzi globalizačních procesů.

Ekonomická dimenze je měřena celkovým procentuálním podílem obchodu (součet vývozu a dovozu zboží a služeb) na HDP a procentuálním podílem inward a outward přímých zahraničních investic na HDP.

Osobní dimenze je měřena třemi údaji: počtem minut mezinárodních telefonních spojení na jednoho obyvatele, příjezdy turistů ze zahraničí do země a osobními a nevládními peněžními převody jako procentuální podíl na HDP.

Technologická dimenze je vykazována počtem uživatelů internetu, počtem poskytovatelů prostoru pro internetové stránky a počtem zabezpečených serverů na jednoho obyvatele.

Politická dimenze globalizace je zjišťována počtem členství v mezinárodních organizacích, personálními příspěvky na misi Rady bezpečnosti OSN jako procentuální podíl na populaci a finančními příspěvky na misi Rady bezpečnosti jako procentuální podíl na HDP, počtem ratifikovaných mezinárodních smluv a celkovými vládními transfery jako procentuální podíl na HDP.

2.1.2 Žebříčky zemí v jednotlivých dimenzích

Přílohy 1 až 3 obsahují pořadí prvních dvaceti zemí v osobní, technologické a politické dimenzi indexu míry globalizace. Jelikož v dalším textu je diskutována problematika malých zemí z ekonomického pohledu, je zařazení ostatních dimenzí pouze ilustrativní. U **osobní dimenze** indexu míry globalizace, měřené minutami telefonních hovorů na

6 Pro větší přehlednost budou jednotlivé uváděné dimenze indexu reprezentovány pouze umístěním prvních dvaceti zemí v každé oblasti.

obyvatele a osobními a nevládními peněžními převody, hraje malost země svou roli, kterou lze chápat jako relativně vyšší interakce země s okolím než v případě zemí velkých. Počet příjezdějících turistů v absolutním vyjádření je pak spíše v relativní neprospěch malých zemí, resp. může být důsledkem řady jiných faktorů, než je velikost země (klimatu, historie...). **Technologická dimenze** měřená počty uživatelů serverů a poskytovatelů stránek je relativně ve prospěch velkých zemí, ale je i odrazem technologické vyspělosti (počet zabezpečených serverů na obyvatele). Významným faktorem z hlediska osobní i technologické dimenze pak může rovněž být ostrovní poloha (Nový Zéland, Velká Británie), geografická rozlehlost a s tím související životní podmínky (skandinávské země) atp. **Politická dimenze** (finanční a personální příspěvky na misi Rady bezpečnosti a vládní transfery) odráží rovněž řadu politických, sociálních, historických či jiných faktorů; členství v mezinárodních organizacích a ratifikace smluv souvisí s možností překonání malosti zemí v ekonomickém smyslu a je diskutováno v dalším textu.

3. Možnosti překonání „malosti“ zemí v globalizaci

Tradiční nevýhoda malých zemí v podobě malého počtu obyvatelstva, resp. území může být v globálních ekonomických procesech překonávána. Nabízí se řada způsobů, přičemž relativně velmi významnou úlohu hraje též správně zvolená politika vlády.

3.1 Získání trhů

Globalizace, jejímž jedním z hlavních atributů je liberalizace, přinesla akceleraci mezinárodního obchodu, jenž umožňuje malým zemím jednak tradiční realizaci **komparativních výhod**, dále pak využití **úspor z rozsahu výroby**, resp. **získání trhů** (viz tabulka 2 – údaj: celkový obchod jako podíl na HDP v %).

Tradičním podnětem pro obchodování zemí bylo využívání komparativních výhod, avšak technologická změna současnosti implikuje relativně nižší důležitost surovinové, zemědělské či jiné vybavenosti a akcentuje již výše zmiňovanou úlohu nehmotných, snadno přenositelných aktiv (know-how, marketingové a organizační dovednosti, význam značky atp.). Lze tak „získáním“ poboček TNC (např. vhodnou vládní politikou) na své území, které jsou nositeli těchto firemně specifických aktiv, „nabýt“ výrazných atributů konkurenceschopnosti na světových trzích.

Stejně tak technologická změna vyvolává stav, kdy z hlediska konkurenceschopnosti jsou nutné – relativně vysoké – vstupní náklady na R&D, tj. fixní náklady, vyžadující trhy přesahující domácí trhy malých zemí. Úspor z rozsahu výroby je možno dosáhnout jedině získáním trhů dalších, tedy v regionálním či přímo globálním měřítku, kdy současně vlivem velkého podílu znalostí ve výrobku jsou mezní náklady relativně velmi nízké.

Tabulka 2
Ekonomická dimenze (2007)

umístění	stát	celkový obchod jako podíl na HDP (v %)	počet obyvatel	umístění	stát	celkový obchod jako podíl na HDP (v %)	počet obyvatel
1.	Singapur	456,0	4,018	11.	ČR	141,2	10,273
2.	Hongkong	385,0	5,800	12.	Panama	138,0	2,856
3.	Malajsie	232,2	22,203	13.	Bulharsko	137,6	8,225
4.	Belgie	168,3	10,249	14.	Maďarsko	135,3	10,198
5.	Estonsko	165,2	1,371	15.	Slovinsko	129,2	1,990
6.	Slovensko	160,0	5,379	16.	Nizozemsko	127,4	15,864
7.	Thajsko	148,9	60,617	17.	Tchaj-wan	126,2	22,267
8.	Irsko	148,7	3,787	18.	Rakousko	109,4	8,107
9.	Jordánsko	145,1	4,913	19.	Chorvatsko	105,4	4,473
10.	Vietnam	141,7	77,686	20.	Kostarika	102,5	3,825

Pramen: Atlas světa pro nové tisíciletí. Reader's Digest. Praha 2002. ISBN 80-86196-32-1.
www.foreignpolicy.com/story/cms.php?story_id=4030&page=2.

Tabulka 2 ilustruje význam mezinárodního obchodu zbožím a službami pro malé země, kdy jeho podíl na HDP u zemí v první dvacítkě se pohybuje od více než jednonásobku (např. Kostarika, Chorvatsko) po více než čtyř a půl násobek HDP (Singapur) a zastoupení malých zemí v první dvacítkě (16 zemí) je početné. Česká republika zaujímá velmi významné 11. místo, což lze přičítat přítomnosti poboček TNC na jejím území, resp. významnému přílivu přímých zahraničních investic (PZI) v posledních letech a s tím souvisejícím vývozem a dovozem komponentů, polotovarů apod.

3.2 Získání výrobních faktorů

Absolutní nedostatek výrobních faktorů plynoucí z malého území, počtu obyvatel či absolutně nedostatečného množství kapitálu je v globalizaci překonáván rovněž v důsledku technologické změny, jež umožnila časoprostorovou kompresi, liberalizaci pohybu výrobních faktorů, resp. transnacionalizací, která umožnila přesuny výrobních faktorů do jiných zemí, jakož i členstvím v regionálních integracích či využívání existence mezinárodních finančních trhů (viz tabulka 3, resp. přílohy 2, 3).

3.2.1 Přijímání inward a poskytování outward investic

Je již obvyklé charakterizovat globální ekonomické procesy přílivem a odlivem přímých zahraničních investic, jež představují podíl na akcích či obchodním jmění, event. hlasovacích právech ve firmě, a to zahraničních subjektů v domácí ekonomice, resp. domácích subjektů v cizině. Tyto investice umožňují nahrazovat jednak absolutní nedostatek domácího kapitálu, avšak jsou současně spjaty i s příchodem know-how, technologií, značky apod. Významnou úlohu hraje role přístupu vlády k těmto

investicím. Jako pozitivní pro jejich příchod se jeví snižování regulace ekonomických procesů, poskytování investičních pobídek či stejné zacházení s domácími i zahraničními investory.

Tabulka 3
Ekonomická dimenze (2007)

umístění	stát	součet inward a outward investic jako podíl na HDP (v %)	počet obyvatel (mil.)	umístění	stát	součet inward a outward investic jako podíl na HDP (v %)	počet obyvatel (mil.)
1.	Hongkong	38,51	5,800	11.	Kolumbie	12,04	43,231
2.	Nizozemsko	25,89	15,864	12.	V. Británie	11,91	59,720
3.	Estonsko	25,13	1,371	13.	Švédsko	10,97	8,872
4.	Dánsko	24,08	5,337	14.	Austrálie	10,60	19,157
5.	Singapur	21,94	4,018	15.	ČR	9,56	10,273
6.	Irsko	17,79	3,787	16.	Bulharsko	9,50	8,225
7.	Panama	14,06	2,856	17.	Ukrajina	9,39	49,568
8.	Švýcarsko	13,27	7,206	18.	Francie	8,43	58,735
9.	Belgie	12,51	10,249	19.	Chile	7,41	15,211
10.	Jordánsko	12,05	4,913	20.	Madarsko	7,21	10,198

Pramen: Atlas světa pro nové tisíciletí. Reader's Digest. Praha 2002. ISBN 80-86196-32-1.
www.foreignpolicy.com/story/cms.php?story_id=4030&page=13.

Z tabulky 3 je zřejmé, že podíl inward a outward investic na HDP dosahuje až 38 % (Hongkong), přičemž v první dvacítkě jsou výrazně zastoupeny – v počtu 15 – malé země. Česká republika zaujímá 15. místo s 9,56 % podílu inward a outward investic na HDP.

3.2.2 Internacionalizace firem

Liberalizace a technologická změna umožnily akcelarovat procesy transnacionalizace, resp. vznik nadnárodních společností. Jejich existence znamená významný faktor efektivní alokace zdrojů v globálním měřítku prostřednictvím sítě poboček. Ty umožňují **přístup k výrobním faktorům v jiných zemích**, resp. **získání výhod nehmotných aktiv ve vlastnictví TNC** na území národního státu, které jsou významnými faktory konkurenčního boje (znalosti, dovednosti, organizační postupy a inovace apod.).

Příchod pobočky TNC do země pak představuje další možnosti pro ostatní firmy. Tyto firmy mohou fungovat jako subdodavatelské či odběratelské ve vztahu k TNC, případně mohou vytvářet strategické firemní aliance s touto pobočkou. Pokud pak navíc umocní tyto ekonomické vazby i fyzickým přesunem do blízkosti geografické polohy

pobočky TNC, hovoříme o tzv. aglomeračním efektu. Ekonomické vazby a geografická blízkost pak generují zejména významný **spill over efekt** (rozlévání znalostí, dovedností do ostatní ekonomiky) a **úsporu transakčních nákladů**, které se stávají stále více oblastí, do které se přesouvá konkurenční boj (tj. náklady na vyjednávání, zjišťování informací o konkurenci, právní spory apod.).

Z hlediska charakteru výroby zmiňuje literatura jako vhodnou pro malou zemi (Daniels, Svetličič, in Salvatore, Svetličič, Damijan, 2001, s. 224) tzv. **tvůrčí imitační strategii**, tj. adaptaci a asimilaci špičkových světových technologických poznatků. Tato schopnost osvojení si světových poznatků, jakož i jejich další rozvinutí v řadě aplikací může umožnit malým zemím nahradit objektivní nedostatek prostředků na výzkum a vývoj. Přirozeným předpokladem je ovšem připravenost země na tuto absorpci, tj. odpovídající úroveň vzdělání jejího obyvatelstva. Jinou doporučovanou strategií je pak tzv. **strategie niky** (Daniels, Svetličič, in Salvatore, Svetličič, Damijan, 2001, s. 225), která může malým zemím umožnit vyrábět specializovanou produkci pro segmenty trhu, které by z hlediska TNC mohly být považovány za relativně velmi malé pro zahájení výroby.

Rozvoj informačních technologií umožňující časoprostorovou kompresi pak dává např. možnost poskytovat formou **outsourcingu** na relativně velké geografické vzdálenosti některé typy **služeb** (tvorba softwaru, finanční služby) tak, jak se již v realitě děje. Obecně se pak řada transakcí dnes odehrává v **kybernetickém prostoru**, který podstatným způsobem stírá geografické hranice zemí a zcela eliminuje „malost“ zemí.

3.2.3 Účast v regionálním seskupení

Významnou příležitostí pro malé země je účast v regionálních integračních seskupeních. Pro země představují přirozené vytváření ekonomických vztahů na relativně malé geografické vzdálenosti přes národní hranice. Regionální integrační seskupení pro malé země – zejména v hlubších formách integrace – představují **velký ekonomický prostor pro malé národní státy**. Ekonomický zisk plynoucí z ekonomické integrace s jinými zeměmi je velmi významný, i když představuje částečnou ztrátu národní suverenity a autonomních rozhodovacích pravomocí.

Jako hlavní pozitiva regionalizace států jsou uváděny: **silnější negociační pozice vůči ekonomicky silným subjektům** (velkým zemím, TNC, jiným regionálním seskupením), **volný pohyb výrobních faktorů a výsledků výroby**, **budování integrované infrastruktury**, **potenciální zavedení společné měny**, **společného ekonomického a právního rámce**, **standardů a norem**. Literatura hovoří o formování **regionálních komparativních výhod** (Padoan, in Franzini, Pizzuti, 2001, s. 238–242, 252–254), které spočívají v uváděných výhodách.

3.3 Účast v mezinárodních organizacích

Politická dimenze globalizace do značné míry zpětně ovlivňuje ekonomiku globální i ekonomiky jednotlivých národních států. Členství v mezinárodních organizacích představuje pro danou, tedy i malou, zemi možnost relativně se **účastnit rozhodování**

této organizace, event. **požívat jiných výhod členství** (mezinárodní půjčky, poskytování informací, poradenství apod.). Počet členství v mezinárodních organizacích (viz politická dimenze indexu míry globalizace – příloha 3) je jedním ze subfaktorů indexu míry globalizace A. T. Kearney a je nejvyšší u USA (15), na 13. až 28. místě se umísťuje shodně několik zemí s počtem 13 členství v mezinárodních organizacích. Stejně též počet ratifikovaných smluv činí od 1. do 13. místa deset, od 14. do 39. místa devět. Zastoupení malých i velkých zemí je relativně rovnoměrné.

3.4 Využití existence mezinárodních finančních trhů

Významným fenoménem globalizace je existence mezinárodních finančních trhů. Od druhé světové války, zejména však po pádu brettonwoodského systému v 70. letech 20. století, je jejich nástup bezprecedentní. Dochází k domácí bankovní deregulaci, rozvíjí se mezinárodní interbanking, expanduje mezinárodní trh vládních obligací, obrovská je velikost mezinárodního měnového trhu, rozvíjejí se finanční instrumenty, přelévají se masy spekulativního kapitálu, vlivem informačních technologií a deregulace dosahuje kapitál téměř dokonalé mobility a přelévá se bez ohledu na zemi, sektor a segmenty. Vzájemná propojenost a integrace finančních trhů hrozí při problémech v jedné části vysokou možností přenesení do celého systému. Zatímco dříve reálná ekonomika determinovala dění na finančních trzích, dnes odpoutané finanční trhy žijí svým vlastním životem a současně ovlivňují chod reálné ekonomiky. Na druhé straně však tyto trhy mohou být pro malé země zdrojem kapitálu, který by byl objektivně zcela mimo jejich možnosti. Aanaert (in Buelens, 2000, s. 52–59) považuje za přímé zisky existence mezinárodních finančních trhů zejména možnost **mezinárodního financování velkého rozsahu**, možnost využití deficitu rozpočtů **k financování velkých projektů** (infrastruktury apod.), možnost **efektivní alokace v globálním měřítku**, možnost **vyhnout se domácím spekulativním bublinám** v důsledku možnosti investovat v cizině a možnost **tvořit výhodnější portfolio k redukci rizika**. Jako nepřímé zisky uvádí: **rozšíření a prohloubení domácích trhů**, což vede k vyšším ziskům z úspor, nižším nákladům na půjčky a lepšímu řízení a koncentraci firem na jádrové činnosti. Více účastníků finančních trhů pak tvoří i **více likvidity a výdaje domácností, jakož i investice firem jsou méně citlivé na jejich příjem**. Mezinárodní finanční trhy též poskytují **možnou kontrolu politiků**, neboť nestabilní politiky jsou ztrestány odlivem kapitálu.

3.5 Role vlády

Významná role je rovněž **prisuzována vládám národních států, jež mohou do značné míry všechny uváděné aspekty překonání malosti zemí podpořit**. Vlády mohou svou politikou **vytvářet institucionálně příhodné prostředí** pro příchod přímých zahraničních investic, poboček TNC, mohou napomáhat hladšímu **fungování trhů**, a tím i **snižování transakčních nákladů** cestou snižování regulace ekonomických procesů. **Podporou výzkumu, vývoje a vzdělání** mohou vytvářet podmínky pro absorpci poznatků a významnou roli hraje rovněž **budování fyzické infrastruktury**. Stejně tak vlády mohou hrát aktivní roli při **účasti v regionálních integracích či členstvích v mezinárodních organizacích**. Jako přednost malých zemí

je uváděna (Daniels, Svetličič, in Salvatore, Svetličič, Damijan, 2001, s. 226–227) možnost vytvoření **efektivně fungující vlády a byrokracie**, jakož i relativně **snazší dosažení sociálního konsensu**, který je rovněž faktorem přispívajícím k maximální efektivnosti fungování kapitálu.

4. Shrnutí

Globalizační procesy představují řadu výzev a možností pro všechny země světa, zejména však pro malé státy. Technologická změna spojená s časoprostorovou kompresí, rozvojem dopravy, telekomunikací, symbolizací a miniaturizací umožňuje malým zemím překonávat jejich tradiční handicap v podobě malého počtu obyvatel či malé rozlohy, event. jinak definované „malosti“. Tato malost přinášela tradiční ekonomické nevýhody: malý vnitřní trh, a tudíž malou poptávku, nedostatečnou a nekomplexní surovinovou základnu, jakož i nekomplexní průmysl, absolutně malé prostředky vynakládané na výzkum a vývoj plynoucí z „malosti jejich rozpočtů“ atp. Možnosti malých zemí plynoucí z technologické změny výroby, resp. rozvoje dopravy a telekomunikací nabízející se v globalizaci spočívají v potenciálním získání nových trhů, toků přímých investic, z internacionalizace firem, ze získávání výhod plynoucích z výzkumu a vývoje ve světě, z přístupu k výrobním faktorům v jiné zemi atp. Řadu předností pak skýtá členství v regionálních integračních seskupeních či členství v mezinárodních organizacích, stejně jako existence mezinárodních finančních trhů jakožto potenciálních zdrojů financování přesahujícího možnosti malé země či volby vhodné politiky vlády národního státu. Ta může zejména vytvářet vhodné institucionální prostředí pro firmy a napomáhat hladšímu fungování trhů snižováním transakčních nákladů firem. Stejně tak může vláda poskytovat ekonomickým subjektům sociálně technickou infrastrukturu, jakož i hrát aktivní roli při účasti v mezinárodních organizacích či regionálních integračních seskupeních atp. Index míry globalizace (dle A. T. Kearney) měří některé dimenze globalizačních procesů: dimenzi ekonomickou, osobní, technologickou a politickou. V roce 2007 byl takto konstruován a vytvořen žebříček 72 zemí (pro srovnání je rovněž zmiňován KOF index globalizace měřící ekonomickou, politickou a sociální dimenzi globalizačních procesů, v roce 2007 pro 80 zemí). Lze konstatovat, že malé země (definované počtem obyvatel do 16 milionů) jsou výrazně zastoupeny v pořadí prvních dvaceti „nejglobalizovanějších“ zemí světa: 16 zemí z 20, tj. 80 %, přičemž ve druhé dvacítkě jejich počet klesá na 40 % a ve třetí dvacítkě na 25 %. Rovněž v samotné ekonomické dimenzi indexu míry globalizace vykazují malé země vysoké zastoupení, ať už měřeno podílem součtu exportu a importu na HDP, či součtu inward a outward investic na HDP (16, resp. 15 „malých“ zemí v první dvacítkě každého ukazatele) apod. To dokresluje v textu diskutovanou skutečnost, že „malost“ implikuje možnost i nutnost otevřít se globálním ekonomickým procesům.

PŘÍLOHY

Příloha 1: Osobní dimenze

Tabulka 4

umístění 2007	stát	minuty mezinárodních telefonních hovorů na obyvatele	počet obyvatel (mil.)	umístění 2007	stát	minuty mezinárodních telefonních hovorů na obyvatele	počet obyvatel (mil.)
1.	Hongkong	1 140,76	5,800	11.	Austrálie	293,99	19,157
2.	Singapur	1 043,45	4,018	12.	Tchaj-wan	291,76	22,267
3.	Irsko	717,10	3,787	13.	USA	287,84	281,4
4.	Švýcarsko	697,02	7,206	14.	Rakousko	273,69	8,107
5.	Kanada	566,53	30,750	15.	Švédsko	272,16	8,872
6.	Belgie	372,70	10,249	16.	V. Británie	252,77	59,72
7.	N. Zéland	367,07	3,793	17.	Chorvatsko	225,74	4,473
8.	Izrael	365,43	6,217	18.	SRN	219,34	82,183
9.	Nizozemsko	321,23	15,864	19.	S. Arábie	203,01	20,346
10.	Dánsko	316,10	5,337	20.	Itálie	201,76	57,729

Pramen: Atlas světa pro nové tisíciletí. Reader's Digest. Praha 2002. ISBN 80-86196-32-1.
www.foreignpolicy.com/story/cms.php?story_id=4030&page=4.

Tabulka 5

umístění 2007	stát	počet příjezdů turistů ze zahraničí	počet obyvatel (mil.)	umístění 2007	stát	počet příjezdů turistů ze zahraničí	počet obyvatel (mil.)
1.	Francie	76 001 000	58,735	11.	Turecko	20 273 000	65,997
2.	Španělsko	55 577 000	39,466	12.	Rakousko	19 952 000	8,107
3.	USA	49 209 000	281,4	13.	Kanada	18 770 000	30,75
4.	Čína	46 809 000	1273,05	14.	Malajsie	16 431 000	22,203
5.	Itálie	36 513 000	57,729	15.	Ukrajina	15 925 951	49,568
6.	V. Británie	29 971 000	59,72	16.	Polsko	15 200 000	38,846
7.	Hongkong	23 359 000	5,8	17.	Řecko	14 276 000	10,645
8.	Rusko	22 201 000	145,491	18.	Portugalsko	11 919 042	10,318
9.	Mexiko	21 915 000	97,362	19.	Thajsko	11 567 000	60,617
10.	SRN	21 500 000	82,183	20.	Nizozemsko	10 012 000	15,864

Pramen: Atlas světa pro nové tisíciletí. Reader's Digest. Praha 2002. ISBN 80-86196-32-1.
www.foreignpolicy.com/story/cms.php?story_id=4030&page=3.

Tabulka 6

umístění 2007	stát	osobní a nevládní peněžní převody jako podíl na HDP (v %)	počet obyvatel (mil.)	umístění 2007	stát	osobní a nevládní peněžní převody jako podíl na HDP (v %)	počet obyvatel (mil.)
1.	Jordánsko	24,19	4,913	11.	Irsko	6,38	3,787
2.	Filipíny	14,52	76,499	12.	Chorvatsko	6,33	4,473
3.	Ghana	14,46	18,412	13.	Senegal	6,24	9,524
4.	Uganda	13,60	22,21	14.	Belgie	6,01	10,249
5.	Švýcarsko	11,48	7,206	15.	Vietnam	5,94	77,686
6.	Maroko	10,42	28,705	16.	Egypt	5,70	63,979
7.	Srí Lanka	9,45	19,359	17.	Izrael	5,66	6,217
8.	Pákistán	7,92	137,5	18.	Keňa	5,61	29,2
9.	Bangladéš	7,78	123,151	19.	Malajsie	5,46	22,203
10.	Rumunsko	6,44	22,445	20.	Bulharsko	5,39	8,225

Pramen: Atlas světa pro nové tisíciletí. Reader's Digest. Praha 2002. ISBN 80-86196-32-1.
www.foreignpolicy.com/story/cms.php?story_id=4030&19,359page=12.

Příloha 2: Technologická dimenze

Tabulka 7

umístění 2007	stát	počet uživatelů internetu	počet obyvatel (mil.)	umístění 2007	stát	počet uživatelů internetu	počet obyvatel (mil.)
1.	USA	197 800 000	281,4	11.	Kanada	22 000 000	30,75
2.	Čína	111 000 000	1273,03	12.	Rusko	21 800 000	145,491
3.	Japonsko	85 290 000	126,92	13.	Mexiko	18 091 800	97,362
4.	Indie	60 000 000	1027	14.	Španělsko	17 233 000	39,466
5.	SRN	35 700 000	82,183	15.	Indonésie	16 000 000	203,456
6.	J. Korea	33 010 000	47,275	16.	Austrálie	14 190 000	19,157
7.	Brazílie	32 130 000	169,544	17.	Tchaj-wan	13 210 000	22,267
8.	V. Británie	28 515 000	59,72	18.	Nizozemsko	12 060 000	15,864
9.	Itálie	28 000 000	57,729	19.	Turecko	11 204 300	65,997
10.	Francie	26 154 000	58,735	20.	Malajsie	11 016 000	22,203

Pramen: Atlas světa pro nové tisíciletí. Reader's Digest. Praha 2002. ISBN 80-86196-32-1.
www.foreignpolicy.com/story/cms.php?story_id=4030&page=5.

Tabulka 8

umístění 2007	stát	počet poskytovatelů prostoru pro internetové stránky	počet obyvatel (mil.)	umístění 2007	stát	počet poskytovatelů prostoru pro internetové stránky	počet obyvatel (mil.)
1.	USA	195 138 688	281,4	11.	Francie	2 335 625	58,735
2.	Japonsko	16 445 223	126,92	12.	Itálie	1 635 799	57,729
3.	J. Korea	5 433 591	47,275	13.	Mexiko	1 523 277	97,362
4.	Nizozemsko	5 410 760	15,864	14.	Dánsko	1 451 200	5,337
5.	V. Británie	4 173 453	59,72	15.	Švédsko	1 321 676	8,872
6.	Austrálie	3 939 321	19,157	16.	Rakousko	1 284 933	8,107
7.	Kanada	3 562 482	30,75	17.	Finsko	1 155 427	5,176
8.	Brazílie	3 485 773	169,544	18.	Španělsko	939 376	39,466
9.	Tchaj-wan	3 153 004	22,267	19.	Argentina	926 667	37,032
10.	SRN	3 021 130	82,183	20.	Norsko	873 272	4,493

Pramen: Atlas světa pro nové tisíciletí. Reader's Digest. Praha 2002. ISBN 80-86196-32-1.
www.foreignpolicy.com/story/cms.php?story_id=4030&page=9.

Tabulka 9

umístění 2007	stát	počet zabezpečených serverů na obyvatele	počet obyvatel (mil.)	umístění 2007	stát	počet zabezpečených serverů na obyvatele	počet obyvatel (mil.)
1.	USA	0,0007415	281,4	11.	Nizozemsko	0,0002771	15,864
2.	Kanada	0,0005422	30,75	12.	Finsko	0,0002690	5,176
3.	N. Zéland	0,0004715	3,793	13.	Singapur	0,0002593	4,018
4.	Austrálie	0,0004640	19,157	14.	SRN	0,0002343	82,183
5.	Švýcarsko	0,0004377	7,206	15.	Japonsko	0,0002217	126,92
6.	V. Británie	0,0004264	59,72	16.	Rakousko	0,0002169	8,107
7.	Dánsko	0,0003770	5,337	17.	Izrael	0,0001528	6,217
8.	Irsko	0,0003429	3,787	18.	Hongkong	0,0001496	5,800
9.	Švédsko	0,0003122	8,872	19.	Belgie	0,0001055	10,249
10.	Norsko	0,0002779	4,493	20.	Estonsko	0,0000902	1,371

Pramen: Atlas světa pro nové tisíciletí. Reader's Digest. Praha 2002. ISBN 80-86196-32-1.
www.foreignpolicy.com/story/cms.php?story_id=4030&page=5.

Příloha 3: Politická dimenze

Tabulka 10

umístění 2007	stát	počet členství v mezinárodních organizacích
1.	USA	15
2.–4.	Kanada, Francie, Řecko	14
5.–12.	Belgie, Dánsko, SRN, Itálie, Nizozemsko, Portugalsko, Španělsko, V. Británie	13
13.–28.	Alžírsko, Argentina, Rakousko, Brazílie, Chile, ČR , Estonsko, Finsko, Maďarsko, Irsko, Mexiko, Filipíny, Polsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko	12

Pramen: www.foreignpolicy.com/story/cms.php?story_id=4030&page=7.

Tabulka 11

umístění 2007	stát	počet ratifikovaných smluv
1.–13.	Argentina, Botswana, Bulharsko, Kostarika, Chorvatsko, Maďarsko, Jordánsko, Keňa, Mexiko, Panama, Rumunsko, Slovensko, Tanzanie	10
14.–39.	Rakousko, Brazílie, Kanada, Chile, ČR , Dánsko, Estonsko, Francie, Ghana, Irsko, Itálie, Japonsko, Nizozemsko, N. Zéland, Nigérie, Norsko, Peru, Polsko, Portugalsko, Senegal, Slovinsko, JAR, Španělsko, Švédsko, Uganda, V. Británie	9

Pramen: http://www.foreignpolicy.com/story/cms.php?story_id=4030&page=1.

Tabulka 12

umístění 2007	stát	finanční příspěvky na misi Rady bezpečnosti jako % podíl na HDP	počet obyvatel (mil.)	umístění 2007	stát	finanční příspěvky na misi Rady bezpečnosti jako % podíl na HDP	počet obyvatel (mil.)
1.	Japonsko	0,0148295	126,92	11.	Dánsko	0,0096151	5,337
2.	Izrael	0,0124853	6,217	12.	Itálie	0,0095655	57,729
3.	Francie	0,0118641	58,735	13.	Finsko	0,0094502	5,176
4.	V. Británie	0,0114959	59,72	14.	Nizozemsko	0,0093133	15,864
5.	Švýcarsko	0,0113370	7,206	15.	Portugalsko	0,0087884	10,318
6.	SRN	0,0107706	82,183	16.	Kanada	0,0086228	30,75
7.	Singapur	0,0106753	4,018	17.	Slovinsko	0,0082730	1,99
8.	Belgie	0,01099559	10,249	18.	Norsko	0,0078116	4,493
9.	Rakousko	0,0097658	8,107	19.	Austrálie	0,0077570	19,157
10.	Švédsko	0,0096640	8,872	20.	Španělsko	0,0077552	39,466

Pramen: Atlas světa pro nové tisíciletí. Reader's Digest. Praha 2002. ISBN 80-86196-32-1.
www.foreignpolicy.com/story/cms.php?story_id=4030&page=6.

Tabulka 13

umístění 2007	stát	personální příspěvek na misi Rady bezpečnosti jako podíl na populaci (v %)	počet obyvatel (mil.)	umístění 2007	stát	personální příspěvek na misi Rady bezpečnosti jako podíl na populaci (v %)	počet obyvatel (mil.)
1.	Jordánsko	0,0533450	4,913	11.	JAR	0,0046890	43,686
2.	Ghana	0,0138757	18,412	12.	Keňa	0,0044041	29,2
3.	Senegal	0,0136021	9,524	13.	Srí Lanka	0,0041096	19,359
4.	Irsko	0,0113936	3,787	14.	Chile	0,0037182	15,211
5.	Pákistán	0,0060895	137,5	15.	Švédsko	0,0035223	8,872
6.	Bangladéš	0,0060371	123,151	16.	Argentina	0,0025669	37,032
7.	Maroka	0,0056310	28,705	17.	Nigérie	0,0022757	111,506
8.	Slovensko	0,0055309	5,379	18.	Polsko	0,0018533	38,846
9.	Rakousko	0,0051530	8,107	19.	Ukrajina	0,0017657	49,568
10.	Tunisko	0,0048992	9,561	20.	Dánsko	0,0013505	5,337

Pramen: Atlas světa pro nové tisíciletí. Reader's Digest. Praha 2002. ISBN 80-86196-32-1.
www.foreignpolicy.com/story/cms.php?story_id=4030&page=6.

Tabulka 14

umístění 2007	stát	vládní transfery jako podíl na HDP (v %)	počet obyvatel (mil.)	umístění 2007	stát	vládní transfery jako podíl na HDP (v %)	počet obyvatel (mil.)
1.	Uganda	6,85	22,21	11.	Madarsko	2,83	10,198
2.	Botswana	6,13	1,622	12.	ČR	2,72	10,273
3.	Jordánsko	5,97	4,913	13.	Slovinsko	2,72	1,99
4.	Ghana	5,45	18,412	14.	Portugalsko	2,66	10,318
5.	Tanzanie	4,66	33,517	15.	Izrael	2,61	6,217
6.	Estonsko	3,92	1,371	16.	Francie	2,45	58,735
7.	Řecko	3,33	10,645	17.	Polsko	2,44	38,846
8.	Belgie	3,04	10,249	18.	Švýcarsko	2,32	7,206
9.	Rakousko	2,87	8,107	19.	Dánsko	2,08	5,337
10.	Nizozemsko	2,85	15,864	20.	SRN	2,07	82,183

Pramen: Atlas světa pro nové tisíciletí. Reader's Digest. Praha 2002. ISBN 80-86196-32-1.
www.foreignpolicy.com/story/cms.php?story_id=4030&page=Slovinsko10.

Příloha 4: KOF index globalizace

Švýcarský institut pro výzkum konjunktury (KOF) v Curychu hodnotí tři dimenze globalizace: ekonomickou, sociální a politickou. Z těchto oblastí je spočítána hodnota indexu.

Ekonomická dimenze měří podíl vývozu a dovozu na HDP, toků PZI na HDP, zásob PZI na HDP, podíl portfoliových investic na HDP, podíl plateb nerezidentům na HDP (mzdy, zisky, úroky), skryté obchodní bariéry, růst celního zatížení, daně uvalované na mezinárodní obchod a restrikce na kapitálovém (finančním) účtu.

Sociální dimenze zjišťuje minuty mezinárodních telefonních hovorů, podíl transferů na HDP, mezinárodní turismus, procento zahraniční populace, počet dopisů zasílaných do zahraničí, počet uživatelů internetu, počet poskytovatelů prostoru pro internetové stránky, údaje o kabelové televizi, obchod periodiky jako podíl na HDP, počet rádiových přijímačů, počet restaurací McDonald's, počet obchodů Ikea a mezinárodní obchod knihami jako podíl na HDP.

Politická dimenze zahrnuje počet ambasad v dané zemi, členství v mezinárodních organizacích a počet účastí na mírové misi OSN.

Pro porovnání je uvedeno pořadí zemí v roce 2007 pro **80 zemí**.

Tabulka 15

umístění 2007	stát	index globalizace	umístění 2007	stát	index globalizace
1.	Belgie	91,96	41.	Argentina	64,12
2.	Rakousko	91,60	42.	Malta	63,78
3.	Švédsko	89,89	43.	Kuvajt	63,51
4.	V. Británie	89,29	44.	Turecko	63,45
5.	Nizozemsko	89,15	45.	Rumunsko	63,34
6.	Francie	87,71	46.	Litva	63,30
7.	Kanada	87,49	47.	Jamajka	62,87
8.	Švýcarsko	85,53	48.	Kypr	62,48
9.	Finsko	84,84	49.	JAR	62,45
10.	ČR	84,46	50.	Ukrajina	61,83
11.	Dánsko	84,27	51.	Uruguay	61,79
12.	Irsko	83,09	52.	Lotyšsko	61,62
13.	Portugalsko	83,06	53.	Bahrajn	60,93
14.	Španělsko	82,52	54.	Brazílie	59,60
15.	SRN	82,48	55.	Filipíny	59,00
16.	Singapur	82,14	56.	Salvador	58,03
17.	Maďarsko	81,15	57.	Panama	57,58
18.	Austrálie	80,91	58.	Peru	57,12
19.	USA	80,83	59.	Thajsko	56,87
20.	Itálie	80,61	60.	Ghana	56,01
21.	Polsko	78,22	61.	Mexiko	55,49
22.	Norsko	77,75	62.	Kostarika	55,00
23.	Malajsie	75,81	63.	Ekvádor	54,50
24.	Řecko	74,94	64.	Egypt	54,18
25.	Lucembursko	74,18	65.	Honduras	53,99

26.	N. Zéland	73,46	66.	Namibie	53,79
27.	Slovensko	72,58	67.	Venezuela	53,75
28.	Estonsko	72,11	68.	S. Arábie	53,69
29.	Izrael	70,83	69.	Nigérie	52,97
30.	SAE	70,39	70.	Maroko	52,93
31.	Rusko	69,91	71.	Pákistán	52,35
32.	Chile	69,91	72.	Kolumbie	52,30
33.	Chorvatsko	69,30	73.	Tunisko	51,81
34.	Slovinsko	68,82	74.	Zambie	51,76
35.	Island	64,82	75.	Dominikánská rep.	51,72
36.	Bulharsko	65,51	76.	Omán	51,67
37.	Čína	65,26	77.	Nikaragua	51,63
38.	J. Korea	64,82	78.	Indonésie	51,31
39.	Jordánsko	64,74	79.	Trinidad a Tobago	50,79
40.	Japonsko	64,22	80.	Paraguay	50,33

Pramen: http://globalization.kof.ethz.ch/static/pdf/definitions_2008.pdf.

Literatura

- Atlas světa pro nové tisíciletí*. 2002. Praha : Reader's Digest, 2002. ISBN 80-86196-32-1. BALDWIN R.; WYPLOSZ, Ch. 2008. *Ekonomie evropské integrace*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-1807-1.
- BERNÁŠEK, V. aj. 2002. *Globalizační procesy ve světové ekonomice*. 1. vyd. Praha : VŠE, Nakladatelství Oeconomica, 2002. ISBN 80-245-0265-8.
- BUELENS, F. (ed.). 2000. *Globalization and the Nation State*. 1. ed. Cheltenham : Edward Edgar Publishing, 2000. ISBN 1-84-064-2025.
- DUNNING, J. H. 1993. *The Globalization of Business*. 1. ed. London : Routledge, 1993.
- FRANZINI, M.; PIZZUTI, F. R. (eds.). 2001. *Globalization, Institutions and Social Cohesion*. 1. ed. Berlin : Springer-Verlag, 2001. ISBN 3-540-67741-0.
- HANDY, Ch. 1999. *Hlad ducha. Pokapitalistická alternativa: Hledání smyslu v současném světě*. 1. vyd. Praha : Management Press, 1999. ISBN 80-7261-004-X.
- HIGGOTT, R.; PAYNE, A. (eds.). 2000. *The New Political Economy of Globalization*. Volume II. 1. ed. Cheltenham : Elgar Reference Collection, 2000.
- HIRST, P.; THOMPSON, G. 1996. *Globalization in Question*. 1. ed. Cambridge : Polity Press, 1996. ISBN 0-7456-1245-8.
- KADERÁBKOVÁ, A. 2001. *Úvod do ekonomické analýzy*. 1. vyd. Praha : VŠE, 2001. ISBN 80-245-0184-8.
- KLIKOVÁ, CH.; KOTLÁN, I. 2003. *Hospodářská politika*. 1. vyd. Ostrava : Sokrates, 2003. ISBN 80-86572-04-8.
- KLVAČOVÁ, E. 2003. *Vstup do Evropské unie: Oslabení nebo posílení národního státu?* 1. vyd. Praha : Professional Publishing, 2003. ISBN 80-86419-55-X.
- KORTEN, D. C. 1999. *The Post-Corporate World: Life after Capitalism*. 1. ed. San Francisco : Berrett-Kohler Publishers, 1999. ISBN 188-7208-038.
- MICHIE, J. (ed.). 2003. *The Handbook of Globalization*. 1. ed. Cheltenham : Edward Elgar, 2003.
- MLČOCH, L. 1996. *Institucionální ekonomie*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-270-2.
- MOSES, J. W. 2000. *Open States in the Global Economy: The Political Economy of Small State Macroeconomic Management*. 1. ed. London : Macmillan Press, 2000. ISBN 0-333-77551-1.
- NAYYAR, D. (ed.). 2002. *Governing Globalization*. 1. ed. New York : Oxford University Press, 2002. ISBN 0-19-925404-4.

- PANIČ, M. 2003. *Globalization and the National Economic Welfare*. 1. ed. New York : Palgrave Macmillan, 2003. ISBN 0-333-77283-0.
- PETERSON, V. S. 2003. *A Critical Rewriting of Global Political Economy: Integrating Reproductive, Productive and Virtual Economies*. 1. ed. London : Routledge, 2003. ISBN 0-415-31438-0.
- POTŮČEK, M. 1997. *Nejen trh: Role trhu, státu a občanského sektoru v proměnách české společnosti*. 1. vyd. Praha : Sociologické nakladatelství, 1997.
- REICH, R. B. 2002. *Dílo národů: Příprava na kapitalismus 21. století*. 2. vyd. Praha : Prostor, 2002. ISBN 80-7260-064-8.
- SALVATORE, D.; SVETLIČIČ, M.; DAMIJAN, J. (eds.). 2001. *Small Countries in a Global Economy*. New York : Palgrave, 2001. ISBN 0-333-78984-9.
- SCHWARTZ, H. M. 2000. *States versus Markets: The Emergence of a Global Economy*. 2. ed. London : Macmillan Press, 2000. ISBN 0-333-80263-2.
- SMITH, D. A.; SOLINGER, D. J.; TOPIK, S. C. (eds.). 1999. *States and Sovereignty in the Global Economy*. 1. ed. New York : Routledge, 1999. ISBN 0-415-20120-9.
- VAN DEN BULCKE, D.; VERBEKE, A. (eds.). 2001. *Globalization and the Small Open Economy*. Cheltenham : 2001. ISBN 1-84064-729-9.
- WEISS, L. (ed.). 2003. *States in the Global Economy*. 1. ed. Cambridge : Cambridge University Press, 2003. ISBN 0-521-525-381.
- WOODS, N. (ed.). 2000. *The Political Economy of Globalization*. 1. ed. New York : Palgrave, 2000. ISBN 0-333-77645-3.
- Transformace české ekonomiky. Od systémových změn a makroekonomické stabilizace k dlouhodobému růstu a evropské integraci. Kapitoly I, II, III. Praha : VŠE, 2002.
- VEČEŘA, M. 1996. *Sociální stát: Východiska a přístupy*. 2. vyd. Praha : Sociologické nakladatelství, 1996. ISBN 80-85850-16-8.
- ŽALOUDEK, K. 2004. *Encyklopedie politiky*. 3. vyd. Praha : Libri, 2004. ISBN 80-7277-209-0.

Internetové zdroje:

www.cia.gov/library/publications/the-worldfactbook/rankorder/2004rank.html.
www.foreignpolicy.com/story/cms.php?story_id=4030.
[http://en.wikipedia.org/wiki/Globalization_Index_\(A.T._Kearney\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Globalization_Index_(A.T._Kearney)).
http://globalization.kof.ethz.ch/static/pdf/definitions_2008.pdf.
www.viewswire.com.

THE OPPORTUNITIES FOR A SMALL ECONOMY IN GLOBALIZATION

Abstract: The text deals with the position of small countries, defined as countries with populations under 16 million, in today's globalized world. Their advantages and disadvantages, but especially the opportunities that globalization offers these countries, are discussed. Small countries can overcome their smallness by market acquisition, acquisition of missing production factors, regionalism and advantages of membership in international organisations and taking advantage of the existence of international financial markets. Governments also play an important role. The article is illustrated with A. T. Kearney Globalization Index for the economic, personnel, technological and political dimensions of globalization processes.

Keywords: small country, globalization index, market acquisition, corporate internationalization, role of the government and international financial markets, participation in regional integration and international organisations

JEL Classification: F50, F59